

а к а д е м і ч н а ПАНОРАМА

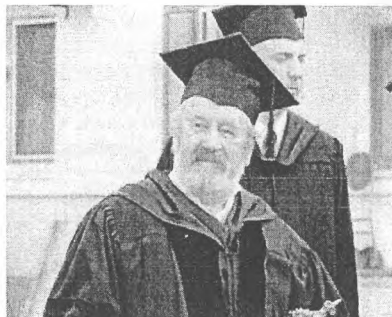
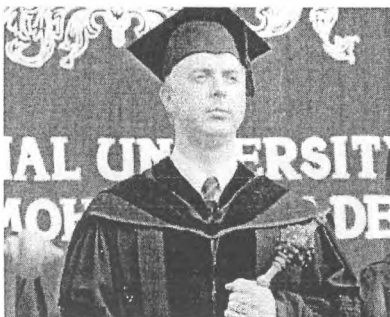
Інформаційне видання Національного університету «Києво-Могилянська академія» Вересень 2007

Подія року

Новий навчальний рік у НаУКМА

Особливістю початку навчального року стала інавгурація президента НаУКМА: церемонія передачі повноважень від ректора-засновника, першого президента Могилянки В'ячеслава Брюховецького новообраному президенту Сергію Квіту, професору, доктору філологічних наук. Ця церемонія засвідчила демократичну традицію передавання верховних повноважень влади в НаУКМА, що відповідає світовим вимогам і досвіду найкращих університетів світу. В'ячеслав Брюховецький надалі залишатиметься почесним президентом НаУКМА, і серед своїх основних завдань бачить формування ендавменту університету - недоторканного фонду, який забезпечить фінансову стабільність університету, незалежність від економічних та суспільних змін, можливості самоврядування. Також, як керівник Науково-аналітичного центру тестувань НаУКМА, Брюховецький зосередиться на вдосконаленні системи набору абітурієнтів. Перед Сергієм Квітом постане дуже амбітне завдання - докласти всіх зусиль, щоб НаУКМА увійшов до когорти 500 кращих університетів світу. Про це докладніше - в наступних випусках.

На урочистій церемонії Посвяти першокурсників у спудеї до лав могилянців прислали 1210 студентів.

Могилянська спільнота висловила почуття великої пошани до першого ректора відновленої Могилянки В'ячеслава Брюховецького у формі подячного листа:

Ми, велика могилянська громада,

професори та спудеї, учителі та учні, співробітники та колеги, благодійники та братчики, вихованці та шанувальники славної Києво-Могилянської академії, уважаємо за велику честь засвідчити цим листом свою якнайглибшу повагу й уклінну вдячність

В'ячеславу Брюховецькому,

першому президентові відродженої з небуття, живої у віках і знаної по світах Академії, за його велику ідею та справу, за насагу й уміння ними запалити, за самовідданість і жертвовність, за людяність, щирість, доброту, мудрість, справедливість.

Уся могилянська громада проголошує й гарантує довічні привілеї всьому чесному роду Брюховецьких на всі часи, доки стоятиме Академія, - тобто на віки вічні.

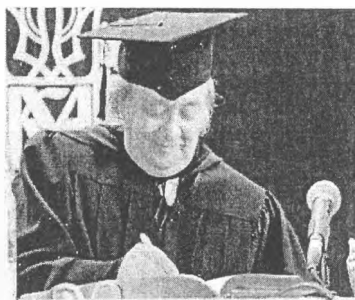
Зичимо Вам здоров'я козацького, гараздів людських й усіляких життєвських благ! Нехай Ваша осяяна Божим світлом мудрість те нелегко набутий досвід стануть нам до помічі у плеканні й розбудові нашої славетної alma mater! Адже час плинний, Києво-Могилянська академія вічна.

Літа Божого 2007 місяця серпня 31 дня

У нашому випуску:

«Загублена українська культура за 1000 років»

Стор. 2

Пріоритети вічного життя

Стор. 3

Наші проекти

Стор. 4

Віра Агеєва: емансипація початку століття

Стор. 5

День Академії

Уже традиційно, починаючи з 1992 року, навчальний рік для всієї університетської громади розпочинається відкритою загальноуніверситетською інавгураційною лекцією Почесного професора університету, вченого зі світовим ім'ям, громадського діяча. Могилянці вже мали можливість почути мовознавця Юрія Шевельова (США); географа-кліматолога Лоуренса Майсека (Канада); філософа Поля Рікера (Франція); історика Романа Шпорлюка (США); філософа Роланда Піча (Німеччина); поета Ліни Костенко (Україна); філософа Сергія Аверінцева (Росія); філологів Івана

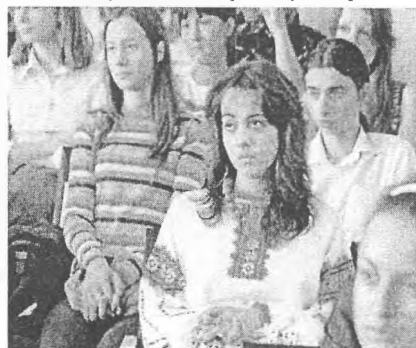
соров НаУКМА» у Видавничому домі «КМ Академія».

Пропонуємо розмисли Назарія Назарова, студента-першокурсника Могилянки, про цю лекцію Валерія Шевчука.

Народи зникають і забуваються, їхня кров змішується, а нащадки асимілюються – на землях України існувала велика розмаїтість культур (скитська, еллінська, слов'янська тощо). Далеко не всі їх творці є нашими прямими предками по крові, але всі вони є нашими духовними предками, адже культура (сутність позачасова), творена різними расами, залишається. Ось про що (і не тільки) мовилося в інавгураційній лекції на тему «Загублена українська культура за ти-

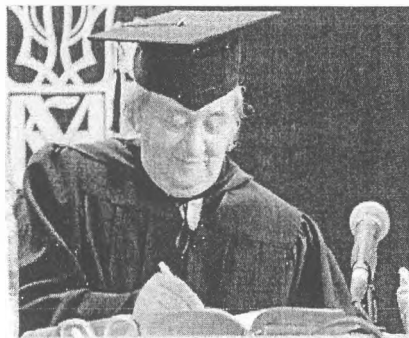
Багато інших спостережень дізнається читач, коли простудіє цю лекцію, що має вийти друком у видавничому домі «Киево-Могилянська академія».

Лекція Валерія Шевчука, виголошена для студентів одного з найстаріших в Україні університе-

«Загублена українська культура за 1000 років»

Фізера (США) та Ярослава Розумного (Канада); відомого фахівця з питань стратегії та розвитку бізнесу Адріана Сливочь-

кого (США), поета, громадсько-го діяча Дмитра Павличка (Україна), вченого зі світовим ім'ям, академіка НАН України Івана Дзуби (Україна); відомого політолога, редактора видання «Газета виборча» Адама Міхніка (Польща).

Цього року для могилянців лекцію на тему «Загублена українська культура за 1000 років» прочитав відомий український письменник, майстер психологічної прози, автор ряду літературознавчих та публіцистичних праць, вчений Валерій Шевчук. «У лекції я ставлю проблему відому і невідому українському освіченому стану. Це проблема загубленої української культури. Так склалося, що в нас вкрали цілі великі пласти культури, або вони тонули у безвісті часу, або їх свідомо замовчували, або вони були знищені стихійними бідами. Розглянути весь цей комплекс є завданням лектора», – зауважив Валерій Шевчук в анотації до лекції.

Повний текст лекції буде надруковано окремим виданням у серії «Лекції почесних профе-

сачу років» почесного професора Києво-Могилянської академії відомого українського письменника, перекладача, критика Валерія Шевчука. Лекція, багата на яскраві приклади і спостереження, справді буде перлиною серед лекцій почесних професорів НаУКМА.

«Жоден із сучасних народів не творився з одного кореня – він творився з багатьох коренів», – зазначив лектор. Отже, і український народ є спадкоємцем культурних надбань усіх етносів, які жили на його землях: «Українська культура – це результат життя, вієн, перехрещень різних етносів».

І це вже з тисячолітньої відстані, коли культурні пласти вляглися і розшарувалися, здається, що цей процес минав так безболісно, що він був відносно мирний. Адже так було далеко не завжди – культура «губиться» через нетерпимість конфесійну, політичну, через зіткнення різних світоглядних парадигм. Перше таке зіткнення на теренах України було при хрещенні Русі, коли горіли капища і давні книги.

Культура поневільних народів зникає, коли панівний народ штучно привласнює або природно і поступово переймає пам'ятки за свої (як «Слово о полку Ігоревім», розрекламоване за кордоном як «русский», а не «руський» твір, чи російські билини, що мають українське походження).

Культурні пам'ятки можуть існувати, але водночас бути ніби загубленими, бо ключі для їх прочитання складно відшукати (так «загубленою» була давньоруська поезія, аж поки Іван Франко не ввів поняття «музичної строфи»).

тив, звучала особливо значуще не лише для слухачів, а й самого лектора, який «завжди вважав себе спудесом тієї, старої академії», а тепер «мас за честь бути почесним професором нової».

Щоб показати один із прикладів відчутного па дотик буття історії в Могилянці, Валерій Олександрович навіч такий приклад.

Коли Р. Заборовський надбудував над одноповерховим корпусом Мазепи другий поверх (споруда була освячена як двоповерхова 17 липня 1739 року), з цієї нагоди М. Кониський написав драму «Образ пристрастей сього

світу», де знаходимо слова, що на основі, збудованій Мазепою, тепер зводиться нова будова – духовна, інтелектуальна, освітня.

Постійно розбудовуючи культурний поверх, працюючи над поверхом державності, український народ стане, за словами В. Шевчука, серед інших народів «не першим, але достойним».

Назарій Назаров,
студент першого курсу
НаУКМА

Духовні цінності людини

3 вересня 2007 р. викладач Київської православної богословської академії УПЦ КП, прес-секретар Київської Патріархії, кандидат богослов'я о. Євстратій прочитав для студентів та викладачів НаУКМА лекцію-проповідь на тему «Християнська духовність – міцна основа українського суспільства».

Пріоритети вічного життя

Лекція о. Євстратія стала наступною у циклі лекцій «Духовні цінності людини», який був започаткований у Могилянці в 2004 році. Могилянці мали можливість послухати лекції: Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета (2004 р.), отця-доктора Бориса Гудзяка, ректора Українського католицького університету (м. Львів) (2005 р.), архієпископа Харківського і Полтавського Ігоря Ісиченка (2006 р.).

Одразу маю сказати, що для історичної Києво-Могилянської академії поява священика за викладацькою кафедрою була явищем буденним, адже практично всі професори були монахами Києво-Печерського монастиря з ректором-архімандритом на чолі. У відродженій Могилянці викладає тільки один священик, отець

Юрій (Мицик), інші духовні особи читають лекції-проповіді лише раз на рік, у один із перших навчальних днів для першокурсників.

Сучасній молоді важко проповідувати, адже кожне слово з вуст священнослужителя розцінюється як моралізаторство та нав'язування нібито вже неактуальних істин. Ще важче розповідати талановитий амбіційній молоді про смерть, із якою рано чи пізно доведеться зустрітися. Проте отець Євстратій зважився на цей крок, оскільки жодне вчення, жодна наука, вивторена людиною, не здатна розв'я-

зати проблему індивідуальної есхатології, окрім релігії.

«У чому сенс нашого життя, якщо все одно попереду тлін і забуття?» — старе як світ запитання лунає в аудиторії. Заради чого всі наші прагнення, зусилля, досягнення? Запропонованих відповідей тільки дві: або заради збагачення у житті земному, або задля спасіння і переходу в життя вічне. Особисто отець Євстратій обирає для себе другий варіант, оскільки, на його думку, жити варто тільки заради того, що збагачує нас не лише матеріально, а й духовно. Якщо хтось бажає бути типовим представником споживацького суспільства, нехай пам'ятає, що ресурси землі вичерпні, на відміну від людських потреб; а технічний прогрес робить людину більше залежною, ніж вільною.

Уявімо, що в Києві вимкнули світло на тиждень: зв'язку немає, під-

приємства зупинилися, в лікарнях гинуть хворі, життя яких залежить від спеціального медичного обладнання. Ми купуємо питну воду в супермаркетах, живемо коло сміттєспалювальних заводів, їмо овочі, підготовані пестицидами, проте жодна з цих страхітливих реалій нашого життя не може примусити нас обмежити свої споживацькі апетити. Так людство поступово стає заручником тих вигод, які приносить технічний прогрес, і причиною цього є егоїстичне ставлення до усього й усіх навколо. Відколи людина починає думати тільки про себе, про власний добробут, вона перетворюється на паразита і руйнівника.

Однак люди нехтують не тільки повагою до природи. Уже давно змінилося й наше ставлення до ближніх.

Про яку любов можна говорити, коли споживацьким принципом послуговуються вже й у стосунках між чоловіком та жінкою? Сучасна категорія успішності визначається наявністю певних матеріальних цінностей, від мобільного телефону до квартир і авто, що примушує «дітей ХХІ сторіччя» усе своє життя страчувати на здобуття зазначених благ та на їхнє утримання. В одвічній гонимі за примарним добробутом молоді люди нехтують сімейними цінностями, офірують своїй блискучій кар'єрі шастя материнства й батьківства. Отець Євстратій навів такі цифри: за 16 років незалежності в Україні було зроблено 13 млн. абортів. Українці, здається, вже звикли до думки, що в країні демографічна криза, однак стільки мільйонів дітовбивств за такий короткий термін загрожує не просто старінням нації, а й справді-таки вимиранням.

Згадка про демографічне лихо України, напевно, найбільше схвилювала студентів. Підняли навіть запитання про те, як правильно виховувати дитину. Отець Євстратій пояснив, що для цього варто просто правильно жити на очах у дитини, адже

ніщо так не навертає, як особистий приклад. Подібну відповідь одержали й ті, хто запитував: «Як має поводитися віруюча людина?» «Будьте світлом для світу», — євангельськими словами відповів отець Євстратій, вочевидь маючи на увазі, любов, яку випромінює істинно побожна людина.

В одному запитанні від студентів йшлося про те, чи отримує суспільство користь від того, що, приміром, такий собі отець Євстратій опікується справою індивідуального спасіння, на що отець справедливо відповів словами Святого Серафима Саровського: «Спасися сам і навколо тебе спасуться тисячі». Навіть якщо людина не має достатніх релігійних знань або хоча б мінімального релігійного досвіду, достатньо просто прислухатися до голосу власної совісті та жити у згоді з собою. Тоді вдосконалимо себе і вдосконаляться ті, хто нас оточує.

Здавалося б, щоби бути праведним, достатньо дотримуватися всього лише двох заповідей: возлюбити Господа Бога свого і возлюбити ближнього, як самого себе. Але насправді, ми порушуємо ці заповіді щодня, щонайменше у наших думках. Виявляється, любові потрібно вчитися, оскільки це така ж дисципліна як «Математичний аналіз» або «Теорія держави і права». Основний підручник — «Новий Завіт» під редакцією святих

Матвія, Марка, Луки та Івана. Форма контролю — іспит, кількість годин — тривалість людського життя. Проте любов — дисципліна вільного вибору, тому тим, хто бере сертифікатні програми з «Гордітції» та «Кар'єризму» на неї просто не вистачає кредитів.

Лекція про вічні цінності набувала особливого звучання в стінах університету, гаслом якого є фраза: «Час плинний, а Києво-Могилянська Академія вічна...».

Зрозуміло, що після проповіді отця Євстратія студенти не відмовляються від того, щоб бути успішними у навчанні, роботі, особистому житті. Однак маємо надію, що завдяки цій парі, присвяченій вічності, а значить і одвічному Богу, молоді українці навчатимуться у своєму житті правильно обирати пріоритети.

Юлія Морозюк,
студентка НаУКМА
(БП-3 «Філологія»)

Наші проекти

Центр польських і європейських студій НаУКМА

Запрошує до участі у новому проекті:

«Розбудова польських і європейських студій в НаУКМА»:

Конкурс науково-дослідницьких проектів

Переможці конкурсу (3 особи) отримають фінансову підтримку від Центру на поїздку до Вроцлава, де матимуть нагоду працювати у відомій вроцлавській бібліотеці Оссолінеум, відвідають Вроцлавський університет, проживатимуть в одному з найгарніших середньовічних замків Польщі. Поїздка відбудеться 21-28.10.2007 р.

До участі у конкурсі заохочуються студенти 4-го курсу бакалаврських і 2-го року магістерських програм

Для участі у конкурсі потрібно подати:

- Проект Вашого дослідження з чітким обґрунтуванням мети поїздки;
- CV;

Копію першої сторінки закордонного паспорту.

Учасники конкурсу повинні мати рівень знання польської мови, необхідний для роботи у бібліотеці

Аплікаційні документи надсилайте до 7 жовтня 2007 р. на: cpeu.studies@gmail.com

Результати конкурсу будуть відомі 15 жовтня 2007 р.

«Мальовнича Україна: wizja polska та українське бачення»

Фотоконкурс!!!

Для участі у конкурсі:

- зайдіть на <http://www.pinakoteka.zascianek.pl/Orda/Index.htm>;
- запам'ятайте, що намалював Наполеон Орда (Волинь, Поділля, Галичина...);
- сфотографуйте, що намалював Наполеон Орда;
- принесіть зроблені фотознімки (21x30; і на цифр. носії або плівці) та історичну довідку (до 1000 знаків) про місцевість у кімн. 5-108 до 02.11.2007 (здавати Олені Бетлій щовівторка о 15-16.30, щоп'ятниці о 12.00-15.00);

- 3 автори, чії роботи будуть визнані найкращими, отримають премії (відповідно 100, 80, 50 одиниць європейської валюти)

Керівник Центру - д-р Тетяна Дзядевич

Керівник проекту - к.і.н. Олена Бетлій

Phone: +380951377743

e-mail: cpeu.studies@gmail.com

“Журналістика цифрового майбутнього”

Метою програми “Журналістика цифрового майбутнього” є навчання молодих журналістів – лідерів ньюзрумів майбутнього – шляхом долучення їх до цифрової культури нових медіа.

Безпрецедентність цієї навчальної Програми зумовлена фокусом на цифрових технологіях збирання, обробки та розповсюдження інформації. Програма розрахована на молодих журналістів, що вже мають вищу освіту (бакалавр, спеціаліст або магістр – обов'язково журналістики) та 1-3 роки досвіду роботи у медіа.

Ця Програма для тих, хто після її завершення хоче бути:

- журналістом з навичками роботи в будь-яких медіа
- "універсальним" журналістом, що швидко пристосовується до будь-яких платформ збору, обробки та розповсюдження інформації
- технологічно обізнаним працівником цифрового ньюзруму, що може працювати на будь-якій ділянці виробничого ланцюга
- спеціалістом, що відповідає вимогам глобального медіаринку
- лідером і має бажання кар'єрно зростати від журналіста до редактора та майбутнього керівника редакції

Навчання відбуватиметься протягом 10 місяців (листопад 2007 – липень 2008) у вигляді тижневих модулів, кожен з яких присвячений різним аспектам/проблемам вироблення контенту та його розповсюдження серед аудиторій.

Докладна інформація про Програму та аплікаційна форма – на сайті www.dffj.org.ua

Наші перемоги

Команда НаУКМА здобула 1 місце

9 вересня в Києві проходили перші Яхтові перегони.

В регаті брали участь по дві команди від провідних київських вишів: Національного Університету ім. Тараса Шевченка, МАУП і НаУКМА.

Команда Могиланьки «Океан» посіла 1 місце. До її складу входили: Олександр Ублінських (ФЕН-4), Олександр Бондаренко (ФЕН-4), Тетяна Новацька (МП-1 Біологія), Ігор Серпак (ФЕН-4) та капітан яхти Максим Грига (ФЕН-4).

Друга команда від НаУКМА «Альбатрос» під керівництвом Олександра Бондаренка зайняла 4-е місце в змаганнях.

Щиро вітаємо і бажаємо нових перемог і успіхів у професійній діяльності!

Благодійники нас не забувають

Як відомо, Науково-педагогічний центр доуніверситетської підготовки (НПЦДП), який діє як самоокупний структурний підрозділ НаУКМА, має гранти для оплати навчання здібних абітурієнтів із сільської місцевості. Ці гранти на конкурсних засадах щороку надаються Міжнародним благодійним фондом відродження Києво-Могилянської академії. Так, протягом 1998-2006 років такі гранти одержали 98 слухачів НПЦДП.

Кошти для підтримки обдарованих сільських дітей надходять із різних джерел. Одним із таких постійних джерел є давній друг і спонсор Могиланьки пані Наталія Коваль зі США. Пані Наталія постійно цікавиться життям нашого університету, в тому числі, – навчанням і життям тих слухачів НПЦДП, які одержали від неї іменні стипендії.

У вересні 2006 року пані Наталія знову надіслала гроші (10000 американських доларів) для стипендій сільським абітурієнтам.

Володимир Кобзар,
виконавчий директор Міжнародного
благодійного фонду відродження
Києво-Могилянської академії

ПРОчитання

Пропонуємо нашим читачам інтерв'ю з Вірою Агєєвою, професоркою кафедри літератури та іноземних мов НаУКМА, розміщене у вересневому випуску тижневика «Дзеркало тижня». На жаль, ми не можемо подати матеріал повністю, а тому повну версію ви можете знайти в тижневику: Дзеркало тижня. — №32 (661) 1-8 вересня 2007.

Мабуть, вона вільно та органічно почувалася б у товаристві елегантних та інтелектуальних емансипанток минулого — Марко Вовчок і Ольги Кобилянської, Олени Пчілки й Ірини Вільде. Віра Агєєва — жінка саме в тому стилі: витончені манери й широчезна ерудиція, бездоганна зачіска й парадоксально-гострі судження, професорське звання і кокетливий капелюшок.

Викладачка Кисво-Могиланської академії, літературознавець

Віра Агєєва: емансипе початку століття

і феміністка, Віра Павлівна робить усе, щоб українська література перестала бути «літературою бюстів» — забронзовілих погрудь без тіла й особистого життя. І готова посприяти створенню нового підґрунтя української культурної ідентичності, поверненню в сучасну культуру пам'ять багатьох забутих фактів нашої літературної історії.

— Віро Павлівно, в одній з київських газет досі точиться дискусія з приводу вашої статті щодо викладання української літератури в школі...

— Справді, досі триває? Ви мене дивуєте. Був конкретний привід, який зробив мене дуже злого і спонукав висловитися. Га я вже не раз жартома, звичайно, висувала пропозицію заборонити на кілька років вивчення української літератури в школі. В мене важкий досвід з власним сином, я дуже страждала від того, що йому розповідали в школі про літературу.

А якщо серйозно, це проблема канону. Моє покоління студентів-україністів мало комплекс неповноцінності. Була велика російська література. Була велика англійська література. Були великі літератури, а українська до них вочевидь не належала, вона позиціонувалася як література другого ряду. У нас не було в каноні майже нікого, кого ми зараз вважаємо класиками. Не було Хвильового, Винниченка, Домонтовича, Костецького, найкращих творів Миколи Куліша... А ті, хто був, були репрезентовані часто далеко не найкращими творами, або робилися неадекватні акценти: навіть у «Лісовій пісні» Лесі Українки шукали класову боротьбу.

Тут дуже показовою є портретність, іконографія — пригадайте свій підручник з української літератури! Та й зовсім недавно я бачила досить нове видання Ольги Кобилянської з кумедною ілюстрацією: у книжці повісті «Царівна» і «Людина», феміністичні модерністські тексти, — а на обкладинці портрет Кобилянської, запнутої у селянську хустку, як бабця. При тому, що Кобилянська любила фотографуватися, в неї є дуже гарні фото в елегантних сукнях, але ж ви-

брали саме цей портрет. Або Марко Вовчок — з цієї емансипантки, серцеїдки, письменниці європейської слави робили таку собі тітку з косою, яка писала про горпин.

— Ви формувалися як науковець у ті часи, коли, навпаки, руйнувалися радянські ліфи. Збентеження не було?

— Якщо говорити про досвід не лише мій, а нашого покоління, то він був по-своєму цікавим. Дивіться: середина 80-х, коли все відтає, залізна завіса все більше іржавіє. З отого схематизованого соцреалізму ми одразу опинилися у просторі не просто свободи — все разом впало на нас, як сніг на голову. В цьому певний кайф був, ми все засвоїли одразу, «схопили» найкращі тексти. Загалом, на мій погляд, українське літературознавство успішно перехворіло ошим гіпервітамінозом, і сьогодні можна говорити, що ми вже реінтерпретували класику, змінили канон, кілька шкіл усталилося в українському літературознавстві,

скажімо гендерна.

— Про гендер почали багато говорити на початку 90-х, коли і ви особисто зробили собі ім'я як феміністка...

— Бачте, Радянський Союз був країною всіляких жіночих рад, кажуть, що найпрогресивнішим декретом щодо прав жінок був саме радянський революційний декрет. Хоча він не був наповнений жодним змістом і ні про який фемінізм у Союзі не йшлося...

У нашого покоління були «діди», якраз ті, хто писав у двадцяті роки. «Батьків» ми вже не мали, бо то було радянське покоління. Саме тому ми замикаємо цю дугу, електричний струм на 20-ті роки ХХ століття. І знаходимо там не лише «дідів», а й «бабусь», жіночі голоси, жіночу традицію. Вочевидь, що феміністкам 90-х було за чим звертатися до феміністок початку століття. І, нарешті, ще одне — є тенденція, є історична закономірність, а є й особистісні якісь речі. Дуже багато для утвердження гендерної школи зробила Соломія Павличко. Вона зорганізувала семінар в Інституті літератури, ініціювала видання в «Основах» Кейт Міллет і Сімони де Бовуар. Зараз чоловіки-академіки охоче відкривають конференції феміністок, а тоді, 1989-го, коли ми про це казали, вони бралися за боки від реготу: які дурниці ці жінки говорять! Роль Соломії для нашого покоління загалом дуже велика, а щодо гендерних студій особливо.

— Є думка, що фемінізм — непогана сфера для жінки, де легко піднятися по соціальних щаблях: є програми, гранти, а конкуренції з чоловіками нема... Це правда?

— Не зовсім так... Втім, я не знаю жодної академічної програми, яка б спонсорувала феміністичні дослідження. Колись Марта Богачевська казала мені, що у Фулбрайті дуже підозріло ставляться до заявок на відверто феміністичні дослідження. Не треба думати, що в Європі чи в Америці фемінізм сприймають з розкритими обіймами. Подивімося, якщо Хіларі Клінтон стане президентом США, тоді ми й скажемо, що принаймні в Штатах з цим все в порядку... Моя книжка «Жіночий простір» була підтримана Американською радою вчених товариств, але, вважаю, не тому, що вона про фемінізм, швидше навпаки.

Фемінізм — це певна ідеологія. Чи можна сказати, що Юлія Тимошенко феміністка? Ні, однак в деяких її інтерв'ю такі нотки звучать, бо коли жінка активна в політиці, якісь елементи феміністичної ідеології вона мусить використовувати.

— Ваша нова книжка «Поетика парадоксу. Інтелектуальна проза Віктора Петрова-Домонтовича» — для високошколої академічної публіки чи, на вашу думку, вона може зацікавити широкого читача?

— Складне питання. Мої студенти мені докоряли: там мало теорії, що просто нецікаво читати — молоді люблять складні теоретичні речі. Друзі, і не лише філологи, мені кажуть, що мої книжки читати досить легко, бо вони без зайвих теоретизувань. Так чи інакше, ця книжка досить добре продається.

Найдорожчий для мене комплімент, який я отримала за «Поетіку парадоксу», — фраза про те, що ця книжка змінила канон. Я нескромно вважаю, що цей комплімент безбідставний, безвідносно до якості моєї книжки, бо Віктор Петров-Домонтович — один з п'яти-шести найцікавіших романістів двадцятого століття.

— Що у вас зараз у роботі?

— Не люблю розповідати, що в роботі, я трохи забобонна, але тепер, коли «Поетіка парадоксу» тільки вийшла друком, блаженний час, коли можна читати і нічого не писати. А коли серйозно... Книжку я написала про Петрова, та його наукові тексти лежать ненадруковані. Видано лише прозу. Я була в архіві Інституту археології, мені винесли ці листочки, зв'язані мотузкою, і в мене склалося враження, що якби я трохи тих листочків, перепрошую, запхала за пазуху, ніхто навіть не помітив би. Ми вже зібрали тексти. Моя мрія — видати ці праці, вже навіть комі'ютерний набір є, питання тільки, де дістати ті кілька тисяч доларів. Уявіть собі: український автор, який пише 1947 року рецензію на Ортегу-і-Гассета! Хіба в нас таких багато? Я переконана, що двотомник чи хоча б одностомник його статей — повірте, я швидше скептик, ніж схильна до гіпербол — така книжка змінила б інтелектуальний ландшафт України.

Яна Дубинянська,
«Дзеркало тижня»

Дати

*"Поквався, —
гетьмані відпові, —
Гармат і шабель час — не снів!
З ворожих засідок наші шлях —
На козака по н'ять рубак".*
Дж. Байрон,
поема "Мазепа"

У Національному університеті "Киево-Могилянська академія" відбувся "круглий стіл" "Україна: випробування ювілеєм 300-ліття українсько-шведського союзу та Полтавської битви". Ініціатором виступила саме Могилянка (її професори — доктор філологічних наук, віце-президент НаУКМА Володимир Панченко та доктор історичних наук, декан факультету гуманітарних наук Віталій Щербак). На зібранні були присутні вчені-історики, відомі громадські діячі Віктор Горобець, Михайло Кірсенко, Дмитро Павличко, Тарас Чухліб, Ігор Юхновський та багато інших.

ПОЛТАВСЬКА БИТВА: 300 РОКІВ ПОТОМУ

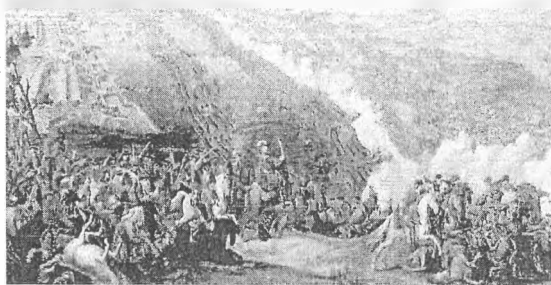
"Круглий стіл" поставив за мету розробити концепцію відзначення 300-річчя Полтавської битви, адже цю подію й досі трактують неоднозначно в українській, російській та шведській історії. Не менше запитань виникає й у зв'язку з постаттю гетьмана Івана Мазепи, який, як зауважують одні вчені, постає визволителем, інші — зрадником. Наслідки Полтавської битви також неоднозначні — і для професійних істориків України та Росії, і для пересічних громадян. Отже, хто такий Іван Мазепа? Чому Апостол та Скоропадський не підтримали його? Чим є Полтавська битва для України без ідеологічного контексту? На ці запитання і шукали відповіді вчені України, які поставили за мету створити концептуальну стратегію для української держави і насамперед для Президента України, який мусить видати Указ щодо вшанування пам'яті Івана Мазепи та 300-річчя Полтавської битви. Аби зруйнувати ідеологічні міфи, вчені на "круглому столі" порушили низку проблем, що стосуються ставлення до української національної історії з боку держави.

Було зазначено, що російські колеги часто випереджають українських, а тому важливим проектом для наукових кіл істориків має бути стратегія на випередження. Адже у світі відбувається боротьба за пальму першості в інформаційному полі, й українські вчені, які прагнуть вийти на світовий ринок наукових ідей, мають відповідати вимогам часу. Хто повинен звернутися до державних інституцій із клопотанням щодо пам'ятної монети про відзначення 300-річчя Полтавської битви? Чому мовчить Інститут історії, як мовчав і під час ювілею Дмитрія Ростовського (Туптала), дозволивши Росії спрацювати на випередження? Окреме питання стосувалося й антиукраїнської політики самих

державницьких інституцій влади, які не дуже зацікавлені у формуванні україноцентричної державної політики та української національної державницької "канонічної" історії. Історики були занепокоєні, щоб майбутня постанова Кабміну, ініційована знаними прихильниками "українізації" аля Дмитро Табачник, не поховала спроби нового погляду на історичну реальність, що знімає ідеологію попередніх історій, написаних під наглядом КПРС. Якщо історія має чогось навчити, то чого зможе навчити викривлена історія? Проте все ж було запропоновано кілька форматів висвітлення Полтавської битви та постаті Івана Мазепи. Один із них — 300-річчя Полтавської битви має бути проектом примирення між різними антагоністичними силами в українському суспільстві. Другий пов'язано з тим, що самі поняття примирення й розколу ("Схід і Захід разом!") настільки заполітизовані впродовж останніх років, що викличуть лише спротив та

неприйняття.

Важливою була теза про те, що потрібно видати фундаментальну працю, яка б офіційно подавала погляд української історії на Полтавську бит-

ву, та презентувати її в усіх містах України. Подібна практика з відзначенням Переяславської ради виявилася успішною. Автори великого видання проіхалися з презентаціями усією Україною і побачили на власні очі, що всі поділи на Схід і Захід, якими лякають із телеекранів, — політична маніпуляція, адже по всій Україні є досить людей, готових прийняти українську версію української історії. І потрібно переконувати людей реальними фактами, які можна взяти з фундаментальних досліджень. Але також важливо зрозуміти, що інтелектуальні обрії фахових істориків — не для всіх. Це не означає, що потрібно забути про високоякісні дослідження. Інша річ, українським історикам варто розширювати обрії комунікації, виходити на нові форми взаємодії з читачем через друковані видання, радіо та телебачення. Не йдеться про словзання до рівня Бузини, проте високі матерії інтелектуальної думки цікавитимуть лише фахівців. Шкода, що Президент України своїм Указом не надасть частини ефіру на державних каналах, щоб фахові історики мали змогу

розповісти широкому загалу, чим була Полтавська битва.

Часто історична подія в народі зводиться до емоційних штампів та однотипних реакцій. Причина цього — брак фактичного матеріалу, а тому "ходіння в народ" у форматі ЗМІ могло би бути успішним. Погляд на Полтавську битву повинен бути однозначним, лише так вдасться позбутися зайвих непорозумінь та різночитань. Проте, як зазначив професор Віктор Горобець, подана версія має бути чітко аргументованою та обгрунтованою, адже рівень освіченості сучасного суспільства не дає змоги сприймати факти на віру. Потрібно переконувати у правоті власної думки, а для цього варто організувати широкі громадські дискусії, зокрема й інтернет-дискусії. Але головне сьогодні — відповідь Президента у формі Указу. Хоча й тут є свої нюанси: ось у Полтаві, приміром, влада заборонила будувати пам'ятник Симону Петлюрі, хоча ще рік тому Президент України Віктор Ющенко

сказав про важливість таких культурницьких проєктів. Невже роль глави держави зводиться до функцій імпрезного чоловіка, який не може власним рішенням спинити хоча б сьогоднішню повзучу загрозу розбратів через будівництво постаментів?

Сумно й те, що в Полтаві існує Музей Полтавської битви, підпорядкований не Міністерству культури і туризму України, а Полтавській міській раді. То чому б не підвищити статусу Музею, щоб у такий спосіб допомогти українській культурі? Мабуть, не всі готові визнати Україну самостійним від інших сил геополітичним суб'єктом.

Між іншим, саме зараз росіяни завершують роботу над канонічним фільмом про Полтавську битву та про героя всіх часів і слов'янських народів Петра І. Зрозуміло, яким буде ракурс фільму та погляд на історію. Але нехай Росія вибудовує ту історію, яку хоче. Україна мусить запропонувати альтернативний проєкт, і так створити систему національного захисту від проникнення інших версій історії. Свого часу фільм С. Гофмана зчинив багато галасу в культурному житті українців, поляків та росіян. Той фільм знімав поляк (а не українець), який запропонував польське (доволі цікаве для глядачів) дзеркало для історичних реалій, пов'язаних і з Україною також.

Що ж зуміє запропонувати Україна? Врешті, треба усвідомити, що українська історія — це історія української держави, а Іван Мазепа був одним із чільних гетьманів, який боровся за українську незалежність.

Дмитро Дроздовський,
студент ФГН-4

На репродукції: Полтавська битва
(Мартенс, 1726)

Подія в НаУКМА

«Великі Українці» – принципово новий для українського телесачення проект, який поєднує ток-шоу з інтерактивним опитуванням усіх громадян України. Мета проекту – визначити роль та місце видатних державних, політичних та релігійних діячів, військових, спортсменів, представників мистецтва у національній та світовій історії. Програма виходитиме в сезоні 2007-2008 рр. на телеканалі «Інтер».

18 вересня 2007 року журналісти Вахтанг Кіпіані та Савік Шустер презентували викладачам та студентам НаУКМА проект «Великі українці».

Кого Києво-Могилянська академія вважає «Великими українцями»?

«The Greatest» по-українськи – це спроба колективного переосмислення нашої історії шляхом визначення тих осіб, котрі, на думку народу, були її творцями.

За словами Савіка Шустера, «Великі українці» – це більше, ніж телевізія; це масштабна дискусія, яка мусить охопити всю країну: кожен університет, офіс і кухню. Ймовірно, журналісти почали презентувати «Великих українців» саме студентам тому, що освічена молодь здатна дивитися на світ критично, володіючи

ідеологічно, що важливо, незаангажованою інформацією і готова давати конструктивні поради. Оригінальний формат проекту (його авторами є журналісти Бі-Бі-Сі) передбачає не лише укладання списку «100 великих», але й визначення критеріїв, за якими можна було б оцінити їх діяльність, та параметрів «національних чеснот». Вочевидь, що британські та українські уявлення будуть суттєво різнитися. Британська велич вимірюється за такими параметрами, як розум, лідерство, спадщина, хоробрість і співчуття. Один із викладачів Києво-Могилянської академії запропонував при-

стосувати ці параметри до українців, замінивши хоробрість на самопожертву, а співчуття – на порядність.

«Земля і кров», як критерій, занадто категоричні, адже багато людей, народжених на Україні українцями, не є такими за духом та покликанням. І, водночас, скільки людей інших національностей доклали неоціненних скабів у річницю української культури!!!

Чи маємо ми право відмовити у праві зватися «великими українцями» етнічним росіянам Сергію Корольову, Дмитру Донцову чи Миколі Ар-

касу? А як маємо вчинити з віртуозним танцівником Сержем Лифарем та видатним фізиком XX століття Олександром Смакулою, котрі працювали за кордоном, однак ніколи не поривали духовного зв'язку зі своєю Батьківщиною. Невже вони заслуговують на виключення зі списку тільки через те, що зробили внесок не в суто українську, а в світову культуру та науку? Справедливі обмеження віднайти у цьому випадку дуже важко, тому, скоріше за все, доведеться скористатися формулою одного зі спудеїв НаУКМА: «Нестача критеріїв – це теж критерій».

«Великі українці», вочевидь, стане проектом-випробуванням для нашої нації. Наскільки готові ми пере-

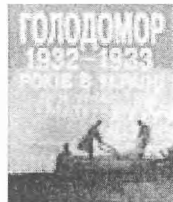
осмислити власну історію?

Наскільки обізнані наші співвітчизники з українськими діячами? Які постаті, недооцінені чи забуті, зробить цей проект об'єктом суспільної та наукової дискусії? Врешті, кого могилянці назвуть «великими українцями»? Продовження теми – в наступному номері.

Юлія Морозюк,
студентка НаУКМА

Цього року до десятки кращих книг Форуму видавців у Львові потрапив збірник документів і матеріалів «Голодомор 1932-1933 рр. в Україні: Документи і матеріали» (упорядник Руслан Пиріг, Ін-т історії України). Ця книжка в числі ще двох видань помінувалась на Гран-прі Форуму, але переможця не було визначено.

Вітаємо команду Видавничого дому «Києво-Могилянська академія»! Бажаємо натхнення і нових перемог!!!

Наступного 2008 р. виповнюється сумна дата в історії українського народу – 75-ті роковини штучного голодомору 1932–1933 років в Україні. Дні Скорботи і Пам'яті набули мему-ріального статусу вшанування жертв геноциду, до яких готується широка громадськість в Україні та поза нею.

На відзначення роковин Видавничий дім «Києво-Могилянська академія» підготував збірник архівних документів та матеріалів, упорядкованих науковцями Інституту історії України НАН України, що висвітлюють причини та наслідки українського голодомору 1932–1933 рр., засвідчують персональну відповідальність республіканської та союзної номенклату-

ри за штучно організований голодомор, розкривають адміністративно-репресивний механізм масового винищення українських хліборобів, переконливо демонструють свідому політику ізоляції українських сіл комуністичним режимом, показують централізоване переселення колгоспників Білорусії та Росії в Україну.

До збірника залучено документи державних та партійних органів, постанови політбюро ЦК КП(б)У, ВКП(б), Раднаркомів УСРР та СРСР, доповідні записки С. Косіора, П. Постішева, їхні листування зі Сталіним, Молотовим, Кагановичем, аналітичні довідки ГПУ про політичні настрої та соціальне становище в українських селах, статистичні звіти про масову смертність дітей і дорослих в областях та районах, в окремих селах, про обсяги і темпи хлібозаготівель, про натуральні штрафи, свавілля органів влади, розстріли мирного населення за невиконання так званих «твердих завдань», про пасивний спротив сільського населення, про випадки канібалізму, труподства тощо.

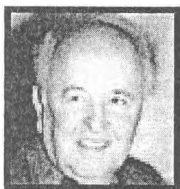
Це видання є документально-доказовою базою жакливої соціогуманітарної катастрофи українського народу XX століття.

В середині жовтня 2007 р. ЮНЕСКО виносить на обговорення питання щодо визнання актом геноциду українського народу Голодомор

1932–1933 рр. в Україні. З метою ширшого ознайомлення світової спільноти, а відтак і визнання на міжнародному рівні Голодомору геноцидом українського народу, Видавничий дім «Києво-Могилянська академія» передає безкоштовно 200 прим. книги «Голодомор в Україні 1932–1933 рр.: документи і матеріали» Міністерству закордонних справ України для передачі дипломатичним установам України. Церемонія передачі відбудеться 4 жовтня 2007 р. об 11 годині в МЗС України (Михайлівська площа, 1). До участі в церемонії запрошені:

- 1) т. в. о. міністра закордонних справ В. С. Огризко;
- 2) Голова Державного комітету телебачення і радіомовлення України Е. А. Прутнік;
- 3) президент НаУКМА С. М. Квіт;
- 4) упорядник докт. істор. наук Р. Я. Пиріг;
- 5) директор Ін-ту історії України В. А. Смолій;
- 6) директор Видавничого дому «Києво-Могилянська академія» В. Й. Соловйова.

Віра Соловйова

**В'ячеслав
Брюховецький.**

ПАМ'ЯТІ ІВАНА ФІЗЕРА

Коли стаються такі втрати, душа німіє. І ти вклякаєш, розгублений і змалілий, перед нерозгадуваною таїною Вічності. А душа Іванова пливе в недосяжних для людського розуміння глибинах чи висотах, і він дивиться на нас уже всерозуміюче, з успрощаючою любов'ю.

Майже два десятиліття тому в сонячній Софії на конгресі славистів ми обоє відчували якусь непояснювану словами спорідненість душ. Це вже згодом прийде усвідомлення того, що й наукові інтереси наші десь перетиналися, і мрії про Україну вільну та демократичну були однакові, й сенс життя людського багато в чому сприймали подібно...

Потім було півроку спілкування з дня у день, коли я викладав у Раттерському університеті й жив у гостинній оселі Марії Кирилівни та Івана. Це були просто розкоші інтелектуального збагачення дискурсу для мене, фактично відкриття нового світу, невідомого нам тоді, адже за вікном стояв 1989 рік. І хоч радянська імперія корчилась в агонії, не так багато людей вірили в її швидку кінчину. Іван вірив! Він узагалі одним із перших на американському континенті, ще в 60-ті роки, відчув, що Україна йде до своєї свободи, і почав активні контакти з українськими літераторами. Скільки нас перебувало в його хаті! Іван Михайлович володів рідкісним даром розкривати свою душу назустріч навіть майже незнайомим людям. Вони всі були йому цікаві, для кожної він знаходив свій підхід, і кожному віддавав частку тепла. З ним хотілося ділитися найсакральнішим. І саме Івану Фізеру я першою повідав про ідею відродження Києво-Могилянської академії. Ми долали його «прогулянковий маршрут» в Самерсеті, і я розповідав, малював плани, вибудовував оригінальну освітню концепцію, а Іван мудро поглядав на мене і підтримував, влучним репліками корегуючи мою ідеалістичну візію. І першим підставив плече, зорганізувавши Могилянське Академічне Товариство в Америці, яке було таке допоміжне нам на складних початках відродження.

Напругу інтелектуальних пошуків Івана Фізера я особливо відчув, коли перекладав з англійської його глибинну інтерпретацію теорії Олександра Потебні. Він є вченим зі світовим ім'ям, який по-справжньому зробив фундаментальний внесок у розвиток естетики, психології та літературознавства. Він став одним із перших почесних професорів Національного університету «Києво-Могилянська академія» і практично щороку читав українським студентам лекції, відкриваючи їм світ науки і відкриваючи для себе світ нової генерації українців.

Як він хотів знову прийти до нас у середині липня! Але підступна хвороба перекреслила ці плани... Схиляємо скорботні чола, молимо Господа про вічний спокій Іванові, а в глибині душі звучить: Дух незнищений...

Вічна пам'ять тобі, Брате мій!

Публікації

Вострякова К. Слава Україні – прапору слава! // Слово Просвіти. – №35. – 2007. – 30 серпня–5 вересня. – С. 2.

Миколок О. Присяга перед вічністю: напередодні навчального року відбулася інавгурація новообраного президента НаУКМА Сергія Квіта // День. – №147. – 2007. – 4 вересня. – С. 2.

Савицький В. Сергій Квіт: велику науку слід перенести в університети: [інтерв'ю] // Київ Weekly. – №31 – 2007. – 6–12 вересня. – С. 5.

Одне із семи чудес України : [інтерв'ю з генеральним директором Національного заповідника "Хортиця" Костянтином Сушком] // Слово Просвіти. – 2007. – №36. – 6–12 вересня. – С. 13.

НаУКМА в інформаційному просторі

Гнатюк Н. Зустрінемося у книгарні // Ніна Гнатюк. Слово Просвіти. – №36. – 2007. – 6–12 вересня. – С. 9.

В'ячеслав Брюховецький [та ін.]. Св. п. Івана Михайловича Фізера // Свобода. – №36. – 2007. – 7 вересня. – С. 23.

Сюднюков І. Мазепа. Полтава. Пам'ять // День. – №151. – 2007. – 8 вересня. – С. 2.

Артемченко О. Час плінний, Могилянка вічна // Дзеркало тижня. – №33. – 2007. – 8 вересня. – С. 24.

Крім З. Ми вам не віримо, але проголосуємо: соціологи відзначають, що, попри розчарування в політиках, українці підуть на вибори // Україна молода. – №163 – 2007. – 8 вересня. – С. 4.

Булаєво В. Той, хто відродив Могилянку // Освіта України. – № 67. – 2007. – 11 вересня. – С. 7.

Чинко М. "Молодь за вами спостерігає" // Українське слово. – №37. – 2007. – 12–18 вересня.

Кроп Т. Брати Капранови відкрили закон... // Демократична Україна. – №127– 2007. – 14 вересня. – С. 26.

Клименко В. У Книгбурзі роздали "равликів": сьогодні на Форумі видавців стартує Міжнародний літературний фестиваль // Україна молода. – №167. – 2007. – 14 вересня. – С. 18.

Петрова О. Температура болю: безумство доби у найвищому малярстві Петра Савчина // Дзеркало тижня. – № 34. – 2007. – 15 вересня. – С. 18.

Опищенко М. Чи об'єднуються "помаранчеві" та "біло-голубі", щоб усунути Черновецького // Українське слово. – №38. – 2007. – 19–25 вересня. – С. 17.

Дроздовський Д. Померти за життя, або музична ріка поета // Слово Просвіти. – №38. – 2007. – 20–26 вересня. – С. 11.

Костенко О. Соціальний натуралізм // Слово Просвіти. – №38. – 2007. – 20–26 вересня. – С. 6.

Інтернет-простір

Новим керівником НаУКМА став Сергій Квіт. (Стаття про Посвяту в НаУКМА та інавгурацію Президента академії Сергія Квіта). 5 Канал 2007. 09.01 Загалом 6 згадування такого характеру.
<http://5.ua/newslines/235/43711/>

У жовтні до Києва приїдуть світові кінозірки. (20-28 жовтня у Києві проходитиме кінофестиваль „Молодість”, програмні демонстрації

якого пройдуть і в Могилянці). Новинар 2007.09.06 21:02 Загалом 7 згадувань такого характеру
<http://www.novynar.com.ua/showbiz/6973>

Що таке Могилянський Інтелектуальний Клуб? (6 вересня відбулася презентація Могилянського Інтелектуального Клубу й відкриття сезону тренувань з гри ЦО?ДЕ?КОЛИ?). "Сайт молоді та сім'ї" 2007.09.05 21:57
http://sms.gov.ua/index.php?news_id=6306&type=NewsText

Цілком в історичній традиції... (Стаття про те, чому мовне питання так гостро стоїть на теренах незалежної держави Україна. Історичні події, які вплинули на формування мовної ситуації. Згадка про НаУКМА у розрізі цих подій). "Контраст" 2007.09.22 18:38
<http://www.kontrast.org.ua/news/254.html>

Докладніше – дивіться на сайті: www.ukma.kiev.ua

